

Vedlegg G: HANDLINGSARK – Klima- og energiplan for Lunner 2018-2022

I handlingsarkene nedenfor er ansvaret for gjennomføring av tiltakene fordelt på de ulike enhetene. Noen tiltak er plassert på flere enheter der enhetene har hver sin del av ansvaret. For eksempel har energi- og klimarådgiver et ansvar for å følge opp og gi råd innen mange av tiltakene, selv om hovedansvaret ligger på andre.

OVERSIKT:

<i>Avdeling/stilling/ansvarsområde:</i>	<i>Sidetall:</i>
Alle virksomheter	2
Lokalpolitikere	3
Ordfører	3
Rådmann	4
Kommunalsjef/leder	4
Samfunn & Miljø	5
Samfunnsplanlegger	6
Arealplanlegger	7
Byggesaksavdeling	8
Eiendomsavdeling	9
Driftsleder/vaktmester	10
Prosjektansvarlig (bygg og anlegg)	11
Næringsrådgiver	12
Kommunikasjonsansvarlig	13
IKT-avdeling	13
Innkjøpsansvarlig	14
Innkjøpskoordinator	15
Skolefaglig rådgiver	16
Landbrukskontoret for Hadeland	17
Destinasjonsselskapet GHRR	19
Hadeland og Ringerike Avfallsselskap (HRA)	20
Regionrådsadministrasjon	21
Klimapådriver	22

Ansvar: ALLE VIRKSOMHETER

Mål og tiltak		Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Hovedansvar/ Samarbeidspartner
<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.</i>					
1.1	Innføre fullstendig kildesortering i kommunale virksomheter.	Antall virksomheter med fullstendig sorteringsstasjon Sorteringsprosent i plukkanalyse (gjennomføres årlig i perioden 2018-2022) Questback-undersøkelse for ansatte	Innen 2019	Utstyr til sorteringsstasjoner Personalressurser	Hovedansvar: Eiendomsavdeling
1.4	Tilrettelegge for og øke bruken av web- og telefonmøter, streaming av seminarer etc.	Utstyr installert Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Utstyr til møterom Utstyr til ansatte Evt. abonnementskostnader	Hovedansvar: IKT-avdeling
1.14	Fra 2018 stiller vi krav om synliggjøring av klimafotavtrykk i alle relevante innkjøp. Innen 2020 er klimahensyn i kravspesifikasjon eller som tildelingskriterium godt innarbeidet i hele organisasjonen.	Gjennomført krav	Løpende Gjelder f.o.m. 2018		Hovedansvar: Innkjøpsansvarlig Samarbeid: Innkjøpskoordinator
1.16	Øke bruk av lokalmat i kommunale virksomheter. Ved mangel på lokalmattilbud skal norskproduserte varer prioriteres.	Registrert lokalmatandel i KOSTRA (hvis mulig) Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Evt. økt matvareutgifter	Hovedansvar: Rådmann/kommunalsjefer Samarbeid: FM-regionmedarbeider v/Landbrukskontoret
<i>Mål 8: Lunner kommune skal styrke kompetanse og ressurser til klima- og energiarbeidet.</i>					
8.1	Spre informasjon om og oppfordre ansatte til å delta på relevante kurs, seminarer, konferanser og andre former for faglig påfyll.	Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende	Deltakeravgift – skal prioriterer gratis/rimelige tilbud	Samarbeid: Klimapådriver
8.2	Ha klima og energi på agendaen i relevante fagforum og internmøter i kommunen.	Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende		
8.4	Etterspørre kompetanse innen klima og energi ved rekruttering i stillinger og prosjekter hvor dette er relevant.	Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende		

Ansvar: LOKALPOLITIKERE

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere	
<i>Mål 2: Lunner kommune skal tilrettelegge for klimavennlig transport og arealbruk.</i>					
2.3	Arbeide for at det nye veiserviceanlegget på Roa har hurtigladere og fyllestasjon for biogass og hydrogen.	Lade/fyllestasjon installert	Løpende	Personalressurser	Medansvar: Samfunnsplanlegger Samarbeid: Fylkeskommunen
2.4	Etablere trygg sykkelparkering ved kollektivknutepunkt.	Antall sykkelparkeringsplasser	Innen utgang av 2022	Kommunal egenandel (spleiselag) Personalressurser	Medansvar: Samfunnsplanlegger Samarbeid: Jernbaneverket Grunneiere
2.8	Samarbeide med busselskap og fylkeskommunen for at kollektivtransport blir et bedre alternativ enn bil på de viktigste reisestrekningene for Hadeland.	Evalueringsrutetilbud Kollektivandel/antall reisende med kollektiv Reisevaneundersøkelse Transportanalyse i 2022?	Løpende	Personalressurser	Medansvar: Samfunnsplanlegger Samarbeid: Regionrådsadm. Fylkeskommunen Busselskap

Ansvar: ORDFØRER

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere	
<i>Mål 2: Lunner kommune skal tilrettelegge for klimavennlig transport og arealbruk.</i>					
2.9	Drive påvirkningsarbeid gjennom Stor-Oslo Nord-samarbeidet for at investeringer i Gjøvikbanen/CityLink prioriteres i Nasjonal Transportplan.	Evalueringsrutetilbud Nasjonal transportplan 2022-2033	Løpende	Personalressurser Midler avsatt til regional stilling.	Regionrådsadm/ Regional prosjektleder i Stor-Oslo Nord
<i>Mål 3: Lunner kommune skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.</i>					
3.1	Påvirke gjennom kommunens eierskap i Hadeland og Ringerike Avfallsselskap.		Løpende		HRA styret

Ansvar: RÅDMANN

Mål og tiltak		Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.</i>					
1.16	Øke bruk av lokalmat i kommunale virksomheter. Ved mangel på lokalmattilbud skal norskproduserte varer prioriteres.	Registrert lokalmatandel i KOSTRA (hvis mulig) Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Evt. økt matvareutgifter	Alle virksomheter FM-regionmedarbeider v/Landbrukskontoret

Ansvar: KOMMUNALSJEF/LEDER

Mål og tiltak		Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.</i>					
1.16	Øke bruk av lokalmat i kommunale virksomheter. Ved mangel på lokalmattilbud skal norskproduserte varer prioriteres.	Registrert lokalmatandel i KOSTRA (hvis mulig) Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Evt. økt matvareutgifter	Medansvar: Rådmann Samarbeid: Alle virksomheter FM-regionmedarbeider v/Landbrukskontoret
<i>Mål 8: Lunner kommune skal styrke kompetanse og ressurser til klima- og energiarbeidet.</i>					
8.2	Ha klima og energi på agendaen i relevante fagforum og internmøter i kommunen.	Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende		Alle virksomheter
8.4	Etterspørre kompetanse innen klima og energi ved rekruttering i stillinger og prosjekter hvor dette er relevant.	Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende		Alle virksomheter

Ansvar: SAMFUNN & MILJØ

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 2: Lunner kommune skal tilrettelegge for klimavennlig transport og arealbruk.</i>				
2.1	Tilrettelegge for å bygge høyere og tettere og med økt utnyttelsesgrad	Områdereguleringer Arealplaner	Løpende	
2.2	Utrede potensialet for fortetting av eksisterende boligarealer, med mål om at veksten i persontransporten skal tas med kollektiv, sykkel og gange.	Utredning gjennomført	Løpende	Personalressurser
2.6	Utbedre gang- og sykkelveier.	Gjennomført aktivitet (inkl. registrert i områdekart)	Løpende	Midler avsatt
<i>Mål 3: Lunner kommune skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.</i>				
3.5	Tilrettelegge og stimulere til å videreutvikle nett for fjernvarme/nærvarme.	Antall nye tilknytninger kWh produsert	Løpende	
<i>Mål 5: Lunner kommune skal drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet og samarbeide med lokale initiativ og aktører.</i>				
5.3	Være åpen for grasrotinitiativ (eksempler: økolandsby, Bærekraftig Liv, Transition Town, reparasjonskafé, låne- og delingsordninger).	Antall henvendelser med positiv respons fra kommunen Antall lokale initiativ/aktiviteter	Løpende	Klimapådriver
<i>Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.</i>				
7.2	Bruke handlingsrommet i utbyggingsavtaler med mål om redusert energi og klimagassutslipp. Utarbeide en sjekkliste for miljøkrav til entreprenører i byggeprosjekter. <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ladepunkter ✓ Vannbåren varme i nybygg ✓ Fornybare energiløsninger ✓ Klimagassregnskap/livsløpskostnader ✓ Tre og materialer med lavt klimafotavtrykk 	Sjekkliste utarbeidet Andel utbyggingsavtaler hvor sjekkliste er ivare tatt	Løpende	Personalressurser Byggesaksavdeling Næringsrådgiver
7.8	Påvirke lokal hyttebygging til å bli mer klimavennlig, blant annet i form av konsentrerte hyttefelt, tilgang til kollektivtilbud,	Gjennomførte aktiviteter	Løpende	Grunneiere

fornybar energi, begrenset hyttestørrelse, miljøvennlige løsninger for energi, VA, byggematerialer og avfallshåndtering.

Som samarbeidspartner:

Mål 8: Lunner kommune skal styrke kompetanse og ressurser til klima- og energiarbeidet.

8.3	Delta aktivt i klimanettverk.	Deltakelse på nettverksarenaer Aktiviteter i nettverk	Løpende	Personalressurser Evt. deltakeravgift	Ansvar: Klimapådriver
-----	-------------------------------	--	---------	--	-----------------------

Ansvar: SAMFUNNSPLANLEGGER

<i>Mål og tiltak</i>	<i>Måleindikator</i>	<i>Tidsplan</i>	<i>Kostnader</i>	<i>Samarbeidspartnere</i>	
<i>Mål 2: Lunner kommune skal tilrettelegge for klimavennlig transport og arealbruk.</i>					
2.3	Arbeide for at det nye veiserviceanlegget på Roa har hurtigladere og fyllestasjon for biogass og hydrogen.	Lade/fyllestasjon installert	Løpende	Personalressurser	Medansvar: Lokalpolitikere Samarbeid: Fylkeskommunen
2.4	Etablere trygg sykkelparkering ved kollektivknutepunkt.	Antall sykkelparkeringsplasser	Innen utgang av 2022	Kommunal egenandel (spleiselag) Personalressurser	Medansvar: Lokalpolitikere Samarbeid: Jernbaneverket Grunneiere
2.8	Samarbeide med busselskap og fylkeskommunen for at kollektivtransport blir et bedre alternativ enn bil på de viktigste reisestrekningene for Hadeland.	Evaluerings av rutetilbud Kollektivandel/antall reisende med kollektiv Reisevaneundersøkelse Transportanalyse i 2022?	Løpende	Personalressurser	Medansvar: Lokalpolitikere Samarbeid: Regionrådsadm. Fylkeskommunen Busselskap

Ansvar: AREALPLANLEGGER

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere	
<i>Mål 2: Lunner kommune skal tilrettelegge for klimavennlig transport og arealbruk.</i>					
2.5	Etablere flere ladepunkter.	Antall ladepunkter	Løpende	Personalressurser Søke tilskudd	Utbyggere/grunneiere Grønn punkt m.fl.
2.7	Ved omreguleringer eller nyreguleringer av bolig- og næringsområder og nye hyttefelt skal et godt eksisterende eller mulighet for et godt fremtidig kollektivtilbud vektlegges i planleggingen.	Andel av reguleringsaker hvor dette hensynet er ivarettatt	Løpende		
<i>Mål 6: Lunner kommune skal veilede og stimulere landbruksnæringa til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og drive bærekraftig verdiskaping.</i>					
6.10	Hindre utbygging på skogarealer, med særlig vekt på skog med høg bonitet.	Reguleringer Arealplaner	Løpende		
Som samarbeidspartner:					
<i>Mål 3: Lunner kommune skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.</i>					
3.7	Kildesortering innføres for alle hytteområder.	Andel hytteområder med kildesortering	Innen 2022	Selvkost	Ansvar: HRA

Ansvar: BYGGESAKSAVDELING

Mål og tiltak		Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 4: Lunner kommune skal øke fornybarandelen i energibruk – med særlig fokus på oppvarming av bygg og boliger.</i>					
4.1	Innføre kommunal tilskuddsordning for solenergi til boliger.	Antall henvendelser Antall etablerte anlegg Rapportert energiproduksjon fra boligeier	2018-2019	100-200 000 kr Personalressurser	Klimapådriver
4.2	Gi tilskudd for utskifting av eldre vedovner til rentbrennende ovner.	Antall henvendelser Antall utskiftede ovner	2018-2019	100 000 kr Personalressurser	Klimapådriver
Som samarbeidspartner:					
<i>Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.</i>					
7.2	Bruke handlingsrommet i utbyggingsavtaler med mål om redusert energi og klimagassutslipp. Utarbeide en sjekklister for miljøkrav til entreprenører i byggeprosjekter. <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ladepunkter ✓ Vannbåren varme i nybygg ✓ Fornybare energiløsninger ✓ Klimagassregnskap/livsløpskostnader ✓ Tre og materialer med lavt klimafotavtrykk 	Sjekklister utarbeidet Andel utbyggingsavtaler hvor sjekklister er ivarettatt	Løpende	Personalressurser	Ansvar: Samfunn & Miljø Samarbeid: Næringsrådgiver

Ansvar: EIENDOMSAVDELINGEN

Mål og tiltak		Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift</i>					
1.1	Innføre fullstendig kildesortering i kommunale virksomheter.	Antall virksomheter med fullstendig sorteringsstasjon Sorteringsprosent i plukkanalyse (gjennomføres årlig i perioden 2018-2022) Questback-undersøkelse for ansatte	Innen 2019	Utstyr til sorteringsstasjoner Personalressurser	Alle virksomheter
1.2	Nye kommunale biler skal være nullutslippsbiler.	Antall og andel nullutslippsbiler Rapport/klimaregnskap fra leverandør	Løpende	Kan gi høyere investeringskostnader, men lavere driftskostnader enn bensin- og diesalbiler.	Brukere (Hjemmetjenesten, teknisk støtte) Innkjøpskoordinator
1.3	Installere ladepunkter ved alle kommunale bygninger og arbeidsplasser som har behov for det.	Antall nye ladepunkter Andel bygg med ladepunkter	Installeres løpende. Fullført innen utgang av 2022.	Ca. 10-15 000 kr pr ladepunkt Ladepunktbehov må kartlegges Søke tilskudd	
1.6	Bruke lave klimagassutslipp (LCA) og livsløpskostnader (LCC) i kravspesifikasjon eller som tildelingskriterium i kommunens anskaffelser for bygg- og anleggsarbeid.	Gjennomført krav	Løpende Gjelder f.o.m. 2018		
1.11	Arbeide videre med tiltak for energisparing (ENØK) i kommunale bygg.	Antall Enøk tiltak Årlig energibruk i bygg	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Eventuelle økte driftsutgifter	Driftsledere/vaktmestere
1.12	Kommunen som leietaker skal vurdere bygningers miljøprestasjoner ved reforhandling av eksisterende leieavtaler og inngåelse av nye.	Energibruk og energibruk i leide bygg Antall leieavtaler hvor miljøvurdering er utført	Løpende Gjelder f.o.m. 2018		
Som samarbeidspartner:					
<i>Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.</i>					
7.4	Formidle kunnskap om bruk av tre som byggemateriale til arkitekter, konsulenter, entreprenører og eiendomsutviklere.	Gjennomførte aktiviteter Antall deltakere	Løpende	20 000 kr?	Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeid: Prosjektansvarlig bygg Klimapådriver

Ansvar: DRIFTSLEDER/VAKTMESTER

Mål og tiltak

Måleindikator

Tidsplan

Kostnader

Samarbeidspartnere

Som samarbeidspartner:

Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.

1.11	Arbeide videre med tiltak for energisparing (ENØK) i kommunale bygg.	Antall Enøk tiltak Årlig energibruk i bygg	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Eventuelle økte driftsutgifter	Hovedansvar: Eiendomsavdeling
------	--	---	--------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

Ansvar: PROSJEKTANSVARLIG (bygg og anlegg)

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.</i>				
1.5	Alle nybygg skal om mulig bygges i tre og materialer med lavt klimaavtrykk.	Antall bygg med slike kvaliteter Klimaregnskap for bygg Antall m ³ trevirke benyttet	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Tredriver i Oppland Tretknisk Institutt m.fl.
1.6	Bruke lave klimagassutslipp (LCA) og livsløpskostnader (LCC) i kravspesifikasjon eller som tildelingskriterium i kommunens anskaffelser for bygg- og anleggsarbeid.	Gjennomført krav	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	
1.7	Kreve beregning av klimagassutslipp ved anskaffelser over 5 millioner.	Gjennomført krav	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	
1.8	Benytte et gjennomgående system for vurdering av miljøkvaliteter for kommunale byggeprosjekter, både ved nybygg og større rehabiliteringsprosjekter (eksempel: BREEAM sertifisering).	Antall og andel byggeprosjekt der miljøsertifiseringssystem er benyttet	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	
1.9	Bruk av fornybare energikilder skal vurderes i alle kommunens byggeprosjekter. Jordvarme og solenergi skal inkluderes i alle vurderinger.	Antall og andel byggeprosjekt der fornybar energi er vurdert og valgt Fornybarandel av kommunens energibruk	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	
1.10	Installere energifleksibelt lavtemperatur varmeløsning (vannbårent) basert på fornybare energikilder i alle kommunale formålsbygg ved større rehabilitering.	Gjennomført installasjon	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	
1.13	Etterspørre anleggsmaskiner med null- eller lavutslippsteknologi.	Antall og andel av bygg- og anleggsprosjekt hvor dette er etterspurt og gjennomført	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	

Som samarbeidspartner:

Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.

7.4	Formidle kunnskap om bruk av tre som byggemateriale til arkitekter, konsulenter, entreprenører og eiendomsutviklere.	Gjennomførte aktiviteter Antall deltakere	Løpende	20 000 kr?	Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeid: Eiendomsavdeling Klimapådriver
-----	--	--	---------	------------	---

Ansvar: NÆRINGSRÅDGIVER

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere	
<i>Mål 4: Lunner kommune skal øke fornybarandelen i energibruk – med særlig fokus på oppvarming av bygg og boliger.</i>					
4.10	Oppfordre alle eiere av private næringsbygg å avvikle oljefyring og tilby energirådgivning og informasjon om fornybare energiløsninger og støtteordninger.	Antall henvendelser Oppfølgingsrapport: antall og effekt av gjennomførte Enøk-tiltak 1 år etter rådgivning	Kampanje i 2019	Energirådgivere/ infomøter. Kommunal egenandel ca. 50 000 kr	Medansvar: Klimapådriver Samarbeidspartnere: Energiportalen Hadelandshagen
<i>Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.</i>					
7.1	Samarbeide med handelsnæringen om utfasing av handleposer av fossil og ikke-nedbrytbar plast innen 2020.	Antall butikker/utsalg som innfører tiltaket	Innen 2020	Innspill til tiltak som settes i gang ifm. med tiltak 7.1: Oppfordre matvarebutikker til å legge ut alle varer med «best før dato» ut for salg til redusert pris når datoen har gått ut.	Medansvar: Klimapådriver
7.9	Arrangere informasjonsmøter om miljøledelse i bedrifter og ulike sertifiseringsordninger.	Gjennomførte aktiviteter Antall deltakere Antall miljøsertifiserte bedrifter i kommunen	2018-2019	Kursutgifter	Medansvar: Klimapådriver Samarbeidspartner: Hadelandshagen
Som samarbeidspartner:					
<i>Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.</i>					
7.2	Bruke handlingsrommet i utbyggingsavtaler med mål om redusert energi og klimagassutslipp. Utarbeide en sjekkliste for miljøkrav til entreprenører i byggeprosjekter. <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ladepunkter ✓ Vannbåren varme i nybygg ✓ Fornybare energiløsninger ✓ Klimagassregnskap/livsløpskostnader ✓ Tre og materialer med lavt klimafotavtrykk 	Sjekkliste utarbeidet Andel utbyggingsavtaler hvor sjekkliste er ivaretatt	Løpende	Personalressurser	Hovedansvar: Samfunn & Miljø Samarbeid: Byggesaksavdeling

Ansvar: KOMMUNIKASJONSANSVARLIG

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
Som samarbeidspartner:				
<i>Mål 3: Lunner kommune skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.</i>				
3.4	Gi innbyggerne kunnskap og praktiske tips for å øke utsorteringsgraden av husholdningsavfall.	Plukkanalyser	Løpende	Personalressurser Ansvar: HRA Samarbeid: Klimapådriver
<i>Mål 5: Lunner kommune skal drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet og samarbeide med lokale initiativ og aktører.</i>				
5.1	Bruke kommunens informasjonskanaler aktivt med å spre kunnskap og informasjon om klima og energi til lokalsamfunnet	Antall infoartikler Webtrafikk Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende	Personalressurser Ansvar: Klimapådriver
5.2	Gjennomføre en årlig informasjon- og holdningskampanje for ulike temaer innen energi og klima (eksempler: Grønne uker, Mobilitetsuka, Earth Hour). Lunner kommune etablerer en årlig klimauke der klima settes på agendaen i alle kommunale tjenester.	Gjennomførte aktiviteter	Årlig i perioden 2018-2022	Personalressurser Kommunal egenandel Søke tilskudd Ansvar: Klimapådriver
5.6	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å oppnå endrede matvaner og mindre matsvinn	Gjennomførte aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	Innen utgangen av 2019	Personalressurser Informasjonsmateriell/markedsføring Ansvar: Klimapådriver Samarbeidspartnere: HRA Fremtiden I Våre Hender

Ansvar: IKT-AVDELING

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.</i>				
1.4	Tilrettelegge for og øke bruken av web- og telefonmøter, streaming av seminarer etc.	Utstyr installert Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Utstyr til møterom Utstyr til ansatte Evt. abonnementskostnader Alle virksomheter

Ansvar: INNKJØPSANSVARLIG

<i>Mål og tiltak</i>	<i>Måleindikator</i>	<i>Tidsplan</i>	<i>Kostnader</i>	<i>Samarbeidspartnere</i>
<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.</i>				
1.14	Fra 2018 stiller vi krav om synliggjøring av klimafotavtrykk i alle relevante innkjøp. Innen 2020 er klimahensyn i kravspesifikasjon eller som tildelingskriterium godt innarbeidet i hele organisasjonen.	Gjennomført krav	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Innkjøpskoordinator
Som samarbeidspartner:				
<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.</i>				
1.16	Øke bruk av lokalmat i kommunale virksomheter. Ved mangel på lokalmattilbud skal norskproduserte varer prioriteres.	Registrert lokalmatandel i KOSTRA (hvis mulig) Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Evt. økt matvareutgifter Ansvar: Rådmann, Kommunalsjef/leder Samarbeid: FM-regionmedarbeider v/Landbrukskontoret

Ansvar: INNKJØPSKOORDINATOR

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.</i>				
1.15	Innarbeide følgende satsingsområder i felles anskaffelsesstrategi og avtale om interkommunalt innkjøpssamarbeid for Hadelandskommunene: <ul style="list-style-type: none">- Kortreiste innkjøp der det er hensiktsmessig.- Grønn innkjøpsprofil og kretsløpstankegang.- Synliggjøring av klimafotavtrykk og livsløpskostnader.	Ferdigstilt strategi og avtale	Innen 2019	Klimapådriver

Som samarbeidspartner:

<i>Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.</i>					
1.2	Nye kommunale biler skal være nullutslippsbiler.	Antall og andel nullutslippsbiler Rapport/klimaregnskap fra leverandør ¹	Løpende	Kam gi høyere investeringskostnader, men lavere driftskostnader enn bensin- og diesalbiler.	Hovedansvar: Eiendomsavdeling Samarbeidspartnere: Brukere (Hjemmetjenesten, teknisk støtte)
1.14	Fra 2018 stiller vi krav om synliggjøring av klimafotavtrykk i alle relevante innkjøp. Innen 2020 er klimahensyn i kravspesifikasjon eller som tildelingskriterium godt innarbeidet i hele organisasjonen.	Gjennomført krav	Løpende Gjelder f.o.m. 2018		Ansvar: Innkjøpsansvarlige/ Alle virksomheter

¹ Forutsetter at biler på fossilt drivstoff registrerer kjørte km f.eks. ved bruk av drivstoffkort ved fylling.

Ansvar: SKOLEFAGLIG RÅDGIVER

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 5: Lunner kommune skal drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet og samarbeide med lokale initiativ og aktører.</i>				
5.4	Oppfordre skoler og barnehager til å bruke aktører og program som bidrar til økt kompetanse innen klima, energi og bærekraftig utvikling hos barn og ungdom.	Gjennomførte aktiviteter	Løpende	Klimapådriver
5.5	Aktivere skolene i ulike prosjekt/tiltak med fokus på å gå, sykle eller samkjøre til skolen for å redusere bruk av privatbil og drosje til skoleskyss.	Gjennomførte aktiviteter	Løpende	Klimapådriver
Som samarbeidspartner:				
<i>Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.</i>				
7.3	Arbeide for økt kompetanse og rekruttering til treproduksjon og trebyggeri.	Gjennomført aktivitet	Løpende	Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeidspartnere: Almenningene Skogeierlag Hadeland vdg skole Klimapådriver

Ansvar: LANDBRUKSKONTORET

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere	
<i>Mål 3: Lunner kommune skal ha kretslopsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.</i>					
3.6	Initiere mulighetsstudie for biogassanlegg i landbruket.	Gjennomført mulighetsstudie	Innen 2022	Personalressurser Prosjektfinansieres Søke tilskudd	Landbrukets Fagråd Hadeland HRA
<i>Mål 4: Lunner kommune skal øke fornybarandelen i energibruk – med særlig fokus på oppvarming av bygg og boliger.</i>					
4.6	Initiere pilotprosjekt for solenergianlegg på låvetak.	Gjennomført pilotprosjekt	2019	Personalressurser Prosjektfinansieres Søke tilskudd	Klimapådriver Glitre Energi
4.7	Stimulere til økt uttak av greiner og topper (GROT) som energivirke.	Gjennomførte aktiviteter	Løpende	Personalressurser	Skogeierlag Tømmerkjøpere
4.8	Gi veiledning og søknadsbistand til etablering av fornybare gårdsvarmeanlegg.	Antall henvendelser Antall etablerte anlegg	Løpende	Personalressurser	
<i>Mål 6: Lunner kommune skal veilede og stimulere landbruksnæringa til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og drive bærekraftig verdiskaping.</i>					
6.2	Arrangere kurs i energieffektiv kjøring av landbruksmaskiner.	Antall kurs/deltagere	2018-2022	Personalressurser Kursutgifter	Norsk Landbruksrådgivning Energigården
6.3	Etablere prosjektet «Den dyktige bonden» for å veilede og bistå gardbrukere til å; - forbedre agronomisk praksis som gir lavere klimagassutslipp (eksempler: endret jordbearbeiding, bedre drenering, grøfting, hindre jordpakking). - ta i bruk ny teknologi som gir lavere klimafotavtrykk (eksempler: gjødslingsteknologi, presisjonslandbruk, biogassproduksjon, roboter/droner etc.). - ta i bruk utmarksbeite i områder med tilgjengelige ressurser. - organisere jordleieforhold som gir minst mulig transport. - bruke fornybart drivstoff med lavt klimafotavtrykk på landbruksmaskiner. - gjennomføre energieffektivisering av bygningsmassen i landbruket	Gjennomført prosjekt Evalueringsrapport av sluttrapport	2018-2022	Prosjektfinansieres Personalressurser (Prosjektlederstilling) Informasjonsmaterieill/m arkedsføring Seminarer, kurs etc.	Klimapådriver Landbrukets fagråd Norsk Landbruksrådgivning Fylkesmannen Fylkeskommunen RR Andre kommuner
6.4	Gjennomføre informasjonstiltak om karbonlagring i jord. (Merknad: Inkluderes i prosjektet «Den dyktige bonden»)	Se tiltak 6.3	Se tiltak 6.3	Se tiltak 6.3	Se tiltak 6.3

6.5	Arbeide for mer bruk av trevirke i bygg.	Se tiltak 1.5 og 7.2	Se tiltak 1.5 og 7.2	Se tiltak 1.5 og 7.2	Se tiltak 1.5 og 7.2
6.6	Følge opp statlig tiltak for tettere planting	Antall saker	Løpende		Kontaktutvalget for skog
6.7	Følge opp statlig tiltak for gjødsling av skog	Antall saker	Løpende		Kontaktutvalget for skog
6.8	Veilede skogbruksnæringa til å drive stedstilpasset skogplanting blant annet ved tilpasset treslag til boniteter og bytte treslag på råtemark.	Gjennomførte aktiviteter	Løpende		Kontaktutvalget for skog
6.9	Ivareta store sammenhengende skog- og utmarksområder i planprosesser.	Reguleringer Arealplaner	Løpende		
6.11	Stimulere til økt produksjon og salg av lokalmat i Hadelandsregionen.	Antall aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende		FM-regionmedarbeider Landbrukets Fagråd Hadeland Regionrådsadm
6.13	Stimulere til økt bruk av lokalmat hos lokale serveringssteder og hoteller, på lokale arrangementer og store arbeidsplasser i Lunner.	Spørreundersøkelse?	Løpende		FM-regionrådsmedarbeider Regionrådsadm

Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.

7.3	Arbeide for økt kompetanse og rekruttering til treproduksjon og trebyggeri.	Gjennomført aktivitet	Løpende		Samarbeidspartnere: Almenningene Skogeierlag Skolefaglig rådgiver Hadeland vdg skole Klimapådriver
7.4	Formidle kunnskap om bruk av tre som byggemateriale til arkitekter, konsulenter, entreprenører og eiendomsutviklere.	Gjennomførte aktiviteter Antall deltakere	Løpende	20 000 kr?	Prosjektansvarlig Eiendomsavdeling Klimapådriver

Som samarbeidspartner:

Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.

1.16	Øke bruk av lokalmat i kommunale virksomheter. Ved mangel på lokalmattilbud skal norskproduserte varer prioriteres.	Registrert lokalmatandel i KOSTRA (hvis mulig) Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Evt. økt matvareutgifter	Ansvar Rådmann/kommunalsjefer Samarbeidspartnere: Alle virksomheter
------	--	--	--------------------------------	--------------------------	--

Mål 6: Lunner kommune skal veilede og stimulere landbruksnæringa til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og drive bærekraftig verdiskaping.

6.1	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å øke gjenvinning av plast fra landbruket.				Ansvar: HRA
-----	--	--	--	--	-------------

Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.

7.7	Stimulere til økt bruk av lokalmat i reiselivsbransjen på Hadeland.	Spørreundersøkelse Registrert lokalmarksandel/varesortiment	Løpende		Ansvar: Destinasjonsselskapet GHRR Samarbeidspartner: Regionrådsadm.
-----	---	---	---------	--	---

Ansvar: DESTINASJONSSELSKAPET GHRR

<i>Mål og tiltak</i>	<i>Måleindikator</i>	<i>Tidsplan</i>	<i>Kostnader</i>	<i>Samarbeidspartnere</i>
<i>Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.</i>				
7.6	Gjennomføre pilotprosjekt og kurs i sertifiseringsordningen «Bærekraftig reisemål» for reiselivsbedrifter på Hadeland	Gjennomførte pilotprosjekt Antall deltakere	Innen 2020	Kursutgifter Prosjektleder Kommunal egenandel? Klimapådriver
7.7	Stimulere til økt bruk av lokalmat i reiselivsbransjen på Hadeland.	Spørreundersøkelse Registrert lokalmarksandel/varesortiment	Løpende	Landbrukskontoret Regionrådsadm.

Ansvar: HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP (HRA)

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere
<i>Mål 3: Lunner kommune skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.</i>				
3.4	Gi innbyggerne kunnskap og praktiske tips for å øke utsorteringsgraden av husholdningsavfall.	Plukkanalyser	Løpende	Personalressurser Klimapådriver Kommunikasjonsansvarlig i kommunen
3.7	Kildesortering innføres for alle hytteområder.	Andel hytteområder med kildesortering	Innen 2022	Selvkost Arealplanlegger i kommunene
<i>Mål 5: Lunner kommune skal drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet og samarbeide med lokale initiativ og aktører.</i>				
5.7	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å øke gjenvinning av plast og redusere bruk av fossil og ikke-nedbrytbar plast.	Gjennomførte aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	Innen utgangen av 2019	Personalressurser Informasjonsmateriell/markedsføring Klimapådriver Kommunikasjonsansvarlig i kommunen
<i>Mål 6: Lunner kommune skal veilede og stimulere landbruksnæringa til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og drive bærekraftig verdiskaping</i>				
6.1	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å øke gjenvinning av plast fra landbruket.	Antall kg plast?	2018-2022	Personalressurser Informasjonsmateriell/markedsføring Landbrukskontoret, Landbrukets Fagråd Hadeland
Som samarbeidspartner:				
<i>Mål 3: Lunner kommune skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.</i>				
3.6	Initiere mulighetsstudie for biogassanlegg i landbruket.	Gjennomført mulighetsstudie	Innen 2022	Personalressurser Prosjektfinansieres Søke tilskudd Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeid: Landbrukets Fagråd Hadeland
<i>Mål 5: Lunner kommune skal drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet og samarbeide med lokale initiativ og aktører.</i>				
5.6	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å oppnå endrede matvaner og mindre matsvinn	Gjennomførte aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	Innen utgangen av 2019	Personalressurser Informasjonsmateriell/markedsføring Ansvar: Klimapådriver Samarbeid: Kommunikasjonsansvarlig i kommunene Fremtiden I Våre Hender

Ansvar: REGIONRÅDSADMINISTRASJONEN

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere	
Som samarbeidspartner:					
<i>Mål 2: Lunner kommune skal tilrettelegge for klimavennlig transport og arealbruk.</i>					
2.8	Samarbeide med busselskap og fylkeskommunen for at kollektivtransport blir et bedre alternativ enn bil på de viktigste reisestrekningene for Hadeland.	Evaluering av rutetilbud Kollektivandel/antall reisende med kollektiv Reisevaneundersøkelse Transportanalyse i 2022?	Løpende	Personalressurser	Ansvar: Politikere Samfunnsplanlegger Samarbeidspartnere: Fylkeskommunen Busselskap
2.9	Drive påvirkningsarbeid gjennom Stor-Oslo Nord-samarbeidet for at investeringer i Gjøvikbanen/CityLink prioriteres i Nasjonal Transportplan.	Evaluering av togtilbud Nasjonal transportplan 2022-2033	Løpende	Personalressurser Midler avsatt til regional stilling.	Ansvar: Ordfører
<i>Mål 6: Lunner kommune skal veilede og stimulere landbruksnæringa til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og drive bærekraftig verdiskaping.</i>					
6.11	Stimulere til økt produksjon og salg av lokalmat i Hadelandsregionen.	Antall aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende		Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeidspartnere: FM-regionmedarbeider Landbrukets Fagråd Hadeland
6.13	Stimulere til økt bruk av lokalmat hos lokale serveringssteder og hoteller, på lokale arrangementer og store arbeidsplasser i Lunner.	Spørreundersøkelse?	Løpende		Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeidspartnere: FM-regionmedarbeider
<i>Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.</i>					
7.7	Stimulere til økt bruk av lokalmat i reiselivsbransjen på Hadeland.	Spørreundersøkelse Registrert lokalmatsandel/varesortiment	Løpende		Ansvar: Destinasjonsselskapet GHRR Samarbeidspartner: Landbrukskontoret

Ansvar: KLIMAPÅDRIVER

Mål og tiltak	Måleindikator	Tidsplan	Kostnader	Samarbeidspartnere	
<i>Mål 4: Lunner kommune skal øke fornybarandelen i energibruk – med særlig fokus på oppvarming av bygg og boliger.</i>					
4.9	Tilby rådgivning om fornybare og energieffektive løsninger, energisparingstiltak og støtteordninger til boligeiere.	Antall henvendelser Oppfølgingsrapport: antall og effekt av gjennomførte Enøk-tiltak 1 år etter rådgivning	Kampanje i 2019	Energirådgivere/ infomøter. Kommunal egenandel ca. 70 000 kr pr kampanje. Totalt ca. 140 000 kr.	Energiportalen
4.10	Oppfordre alle eiere av private næringsbygg å avvikle oljefyring og tilby energirådgivning og informasjon om fornybare energiløsninger og støtteordninger.	Antall henvendelser Oppfølgingsrapport: antall og effekt av gjennomførte Enøk-tiltak 1 år etter rådgivning	Kampanje i 2019	Energirådgivere/ infomøter. Kommunal egenandel ca. 50 000 kr	Medansvar: Næringsrådgiver Samarbeidspartner: Energiportalen Hadelandshagen
<i>Mål 5: Lunner kommune skal drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet og samarbeide med lokale initiativ og aktører.</i>					
5.1	Bruke kommunens informasjonskanaler aktivt med å spre kunnskap og informasjon om klima og energi til lokalsamfunnet	Antall infoartikler Webtrafikk Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende	Personalressurser	Kommunikasjons-ansvarlig
5.2	Gjennomføre en årlig informasjon- og holdningskampanje for ulike temaer innen energi og klima (eksempler: Grønne uker, Mobilitetsuka, Earth Hour). Lunner kommune etablerer en årlig klimauke der klima settes på agendaen i alle kommunale tjenester.	Gjennomførte aktiviteter	Årlig i perioden 2018-2022	Personalressurser Kommunal egenandel Søke tilskudd	Kommunikasjons-ansvarlig
5.6	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å oppnå endrede matvaner og mindre matsvinn	Gjennomførte aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	Innen utgangen av 2019	Personalressurser Informasjonsmaterieill/markedsføring	Kommunikasjons-ansvarlig Fremtiden I Våre Hender HRA
5.9	Gi alle innbyggere tilgang til ENØK-analyser av boligen sin	Webtrafikk	2018-2019	Årlig lisens: 10-20 000	Energiportalen Kommunikasjonsansvarlig
<i>Mål 7: Lunner kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.</i>					
7.1	Samarbeide med handelsnæringen om utfasing av handleposer av fossil og ikke-nedbrytbar plast innen 2020.* *Innspill til tiltak som settes i gang ifm. med tiltak 7.1: Oppfordre matvarebutikker til å legge ut alle varer med «best før dato» ut for salg til redusert pris når datoen har gått ut.	Antall butikker/utsalg som innfører tiltaket	Innen 2020		Medansvar: Næringsrådgiver

7.9	Arrangere informasjonsmøter om miljøledelse i bedrifter og ulike sertifiseringsordninger.	Gjennomførte aktiviteter Antall deltakere Antall miljøsertifiserte bedrifter i kommunen	2018-2019	Kursutgifter	Medansvar: Næringsrådgiver Samarbeidspartner: Hadelandshagen
-----	---	---	-----------	--------------	---

Mål 8: Lunner kommune skal styrke kompetanse og ressurser til klima- og energiarbeidet.

8.3	Delta aktivt i klimanettverk.	Deltakelse på nettverksarenaer Aktiviteter i nettverk	Løpende	Personalressurser Evt. deltakeravgift	Samarbeid: Samfunn & Miljø
-----	-------------------------------	--	---------	--	----------------------------

Som samarbeidspartner:

Mål 1: Lunner kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.

1.15	Innarbeide følgende satsingsområder i felles anskaffelsesstrategi og avtale om interkommunalt innkjøps samarbeid for Hadelandskommunene: - Korteiste innkjøp der det er hensiktsmessig. - Grønn innkjøpsprofil og kretsløpstankegang. - Synliggjøring av klimafotavtrykk og livsløpskostnader.	Ferdigstilt strategi og avtale	Innen 2019		Ansvar: Innkjøpskoordinator
------	---	--------------------------------	------------	--	-----------------------------

Mål 3: Lunner kommune skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.

3.4	Gi innbyggerne kunnskap og praktiske tips for å øke utsorteringsgraden av husholdningsavfall.	Plukkanalyser	Løpende	Personalressurser	Ansvar: HRA Samarbeid: Kommunikasjonsansvarlig i kommunen
-----	---	---------------	---------	-------------------	--

Mål 4: Lunner kommune skal øke fornybarandelen i energibruk – med særlig fokus på oppvarming av bygg og boliger.

4.1	Innføre kommunal tilskuddsordning for solenergi til boliger.	Antall henvendelser Antall etablerte anlegg Rapportert energiproduksjon fra boligeier	2018-2019	100-200 000 kr Personalressurser	Ansvar: Byggesaksavdeling
4.2	Gi tilskudd for utskifting av eldre vedovner til rentbrennende ovner.	Antall henvendelser Antall utskiftede ovner	2018-2019	100 000 kr Personalressurser	Ansvar: Byggesaksavdeling
4.6	Initiere pilotprosjekt for solenergianlegg på låvetak.	Gjennomført pilotprosjekt	2019	Personalressurser Prosjektfinansieres Søke tilskudd	Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeidspartner: Glitre Energi

Mål 5: Lunner kommune skal drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet og samarbeide med lokale initiativ og aktører.

5.3	Være åpen for grasrotinitiativ (eksempler: økolandsby, Bærekraftig Liv, Transition Town, reparasjonskafé, låne- og delingsordninger).	Antall henvendelser med positiv respons fra kommunen	Løpende		Ansvar: Samfunn & Miljø
-----	---	--	---------	--	-------------------------

		Antall lokale initiativ/aktiviteter			
5.4	Oppfordre skoler og barnehager til å bruke aktører og program som bidrar til økt kompetanse innen klima, energi og bærekraftig utvikling hos barn og ungdom.	Gjennomførte aktiviteter	Løpende		Ansvar: Skolefaglig rådgiver
5.5	Aktivere skolene i ulike prosjekt/tiltak med fokus på å gå, sykle eller samkjøre til skolen for å redusere bruk av privatbil og drosje til skoleskys.	Gjennomførte aktiviteter	Løpende		Ansvar: Skolefaglig rådgiver
5.7	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å øke gjenvinning av plast og redusere bruk av fossil og ikke-nedbrytbar plast.	Gjennomførte aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	Innen utgangen av 2019	Personalressurser Informasjonsmateriell/markedsføring	Ansvar: HRA

Mål 6: Gran kommune skal veilede og stimulere landbruksnæringa til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og drive bærekraftig verdiskaping.

6.3	Etablere prosjektet «Den dyktige bonden» for å veilede og bistå gardbrukere til å; <ul style="list-style-type: none"> - forbedre agronomisk praksis som gir lavere klimagassutslipp (eksempler: endret jordbearbeiding, bedre drenering, grøfing, hindre jordpakking). - ta i bruk ny teknologi som gir lavere klimafotavtrykk (eksempler: gjødslingsteknologi, presisjonslandbruk, biogassproduksjon, roboter/droner etc.). - ta i bruk utmarksbeite i områder med tilgjengelige ressurser. - organisere jordleieforhold som gir minst mulig transport. - bruke fornybart drivstoff med lavt klimafotavtrykk på landbruksmaskiner. - gjennomføre energieffektivisering av bygningsmassen i landbruket 	Gjennomført prosjekt Evaluering av sluttrapport	2018-2022	Prosjektfinansieres Personalressurser (Prosjektlederstilling) Informasjonsmateriell/markedsføring Seminarer, kurs etc.	Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeidspartnere: Landbrukets fagråd Norsk Landbruksrådgivning Fylkesmannen Fylkeskommunen RR Andre kommuner
-----	--	--	-----------	--	--

Mål 7: Gran kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.

7.3	Arbeide for økt kompetanse og rekruttering til treproduksjon og trebyggeri.	Gjennomført aktivitet	Løpende		Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeidspartnere: Almenningene Skogeierlag Skolefaglig rådgiver Hadeland vdg skole
7.4	Formidle kunnskap om bruk av tre som byggemateriale til arkitekter, konsulenter, entreprenører og eiendomsutviklere.	Gjennomførte aktiviteter Antall deltakere	Løpende	20 000 kr?	Ansvar: Landbrukskontoret Samarbeidspartnere: Prosjektansvarlig/Eiendomsavdeling

7.6	Gjennomføre pilotprosjekt og kurs i sertifiseringsordningen «Bærekraftig reisemål» for reiselivsbedrifter på Hadeland	Gjennomførte pilotprosjekt Antall deltakere	Innen 2020	Kursutgifter Prosjektleder Kommunal egenandel?	Ansvar: Destinasjonsselskapet GHRR
-----	---	--	------------	---	------------------------------------

Mål 8: Lunner kommune skal styrke kompetanse og ressurser til klima- og energiarbeidet.

8.1	Spre informasjon om og oppfordre ansatte til å delta på relevante kurs, seminarer, konferanser og andre former for faglig påfyll.	Questback-undersøkelse for ansatte	Løpende	Deltakeravgift – skal prioriterer gratis/timelige tilbud	Ansvar: Alle virksomheter
-----	---	------------------------------------	---------	--	---------------------------